

Год. V.

Број 30.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.
СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:

Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 30. јула 1895.

„СРПСКА МАНАСТИРСКА ШТАМПАРИЈА“
у седишту српског Патријарха

(Свршетак.)

Године 1890. седе на престо српских Митрополита и Патријараха данашњи наш Патријарх, Њ. Светост Господин *Георгије Бранковић*. Правац његова деловања за ових првих пет година не ћемо да овде и овом згодом износимо. Црква и школа, којој је посветио сав свој рад, а нуз то и знамениту своту у корист и *осигуравања српских народних просветних завода*, јесу главна црта у животу Његову. У своје време рећи ће се о целокупном раду данашњег српског Патријарха, а овом згодом истичемо онај део Његова родољубна деловања, који је у свези са значајем српских штампарија.

Српски Патријарх Георгије Бранковић добро је проучио прошлост своје цркве и свога народа. За то јамче досадања дела Његова, којима је рад, да у свом високом положају као брижни и духовни наставник набави и стече народу свом све што ће ићи у прилог културном напретку српског народа. Добро је и сретно је по Србе проучио оне стране из прошлости наше, на којима је исписана главна брига његових претходника — брига за просветни напредак. Јесте, добро их је проучио и добро је разумео значај и важност а и корист, коју српски народ може имати од онакове штампарије, какову замишљаху Мојсије Петровић, Павле Пенадовић, Патријарх Рајачић и стари наши сабори.

Међу осталим изворима, који су намењени културно-просветном напретку нашега народа,

јесу и приходи наших манастира, којима се до скоро слабо пажње поклањало. Патријарх Георгије сазове збор свих манастирских настојатеља, који се доиста и одржао у Манастиру Гргетегу 10. (22.) маја 1893. г. О том збору, а о овој важној културној појави читали смо овај извештај: . . . „Поред одлуке о отварању монашке школе, донесена је још одлука: да сви манастири у срп. правосл. Митрополији карловачкој, из манастирских средстава заједнички купе једну добро уређену *штампарију*, у којој ће се *штампати нарочито црквено богослужбене и школске књиге*, као и званичне тисканице наших народно црквених автономних власти дотле, док не би сабор одлучио, да трошком нар. цркв. фондова купе *народну црквену штампарију*, у којој би се *штампала званична издања свих народно цркв. власти*. Да би се та одлука о куповању манастирске штампарије што пре и што лакше извела, закључено је на поменутом збору, да манастири *Гргешег* и *Беоцин*, као такови, који располажу са потребном свотом готовог новца, купе штампарију својим готовим новцем, а касније да се изведе репартиција за штампарију утрошене своте на све остале манастире, те када сви манастири исплате на њих сарамерно и на исплату купљене штампарије опредељене своте, — онда да штампарија постане својином свих наших правосл. Манастира у Митрополији карловачкој . . .“

Настојатељи манастира *Гргешег* и *Беоцина* господа архимандрити *Иларион Руvaraц* и *Платон Телечки* сходно донесеном зборском закључку узели су у своје руке задатак да купе штампарију, што и *успеше 18. (30.) јунија 1893. год. купивши од приватних власника парну штампарију, а за цену од 13.250 фор.* За то је та сада купљена штампарија названа именом: „*Српска Манастирска Штампарија*“, која је у првимах због локалних прилика морала остати у Н. Саду, а затим је ево 1895. год пренета у Карловце — у седиште српскога Патријарха, као што је то била жеља још пре 144. год. Митрополита Павла Ненадовића. И тако дочекао је српски народ брижним старањем свога Патријарха, да је „*Српска Манастирска Штампарија*“ званично отпочела у име Божје жељено очекивани рад свој у Карловцима, пошто је освећена лицем на Бурђев-дан 1895. год.

Та штампарија ради данас у Карловци, ради у центруму српске патријаршије, ради с благословом српскога Патријарха, који јој је, као што се данас поуздано знаде, ставио онакови програм, какав је био стављен првој српској Штампарији у Зети, какав је био намењен свима потоњим жељено очекивањем, српским штампаријама. Само с таквим програмом добила је данашња средишна српска штампарија живота и само с таквим програмом има она важност своју, да не рекнемо предност међу данашњим српским штампаријама.

Програм њезин, који јој је одређен данашњим нашим Патријархом, јасно је обележен у почетку њезина рада овим речима:

„*Манастирска Штампарија*“ не ће бити трговачко-спекулативно подузеће, него ће бити културни завод за развијање и унапређење наше црквене и школске књижевности. „*Манастирска Штампарија*“ не ће радити за спекулацију и добитак, већ ће радити, да помогне тамо, где највише помоћи треба. Сав чист приход, што га буде имала Манастирска Штампарија, употребити се на културно-просветне, црквено-школске цели“.

Са оваковим програмом ради данас „Српска Манастирска Штампарија“ две године. Рад њезин не може се за сада још оценити, јер јој треба, као и сваком новом подузећу времена, да отпочне с правом својом снагом вршити оно, што јој је у задатак стављено. За овакови програм треба и повољних прилика, које се теже пружају у добу, када се штампарије умножиле. И те ће се повољне прилике сигурно данас сутра јавити и створити тим пре, што српски народ знаде, ко је зачетник, ко је творац те штампарије!

Стваралачки дух Њ. Светости, нашега Патријарха *Георгија Бранковића*, који је данас познат у нашем народу стварањем и подизањем свега лепога и кориснога за свој народ, надамо се да ће створити онакове снаге „српској манастирској штампарији“, какова је имала прва српска штампарија пре 400 година. —

Дао Бог, да српски наши манастири, који су својим *имешком намењени културном напредку свога народа*, спреме и даду својој штампарији старе српске трудебенике:

и јеромонаха Макарија и Паломија, Борфа Љубовиќа и браћа му јеромонаха Теодора, факона Радоја, попа Теодосија, параеклесијара Бенадија, јерофакона Мојсија, јеромонаха Мардарија и Тодора, факона Дамјана и многе друге српске шрудбенике, да на штампарији овој пораде на корист цркве и школе, а шиме на културно-просветном напретку свога српскога рода, на понос свој, а на утеху врховне српске поглавице, Митрополита и Патријарха нашег Георгија!

Б. М.

Разночтеније кз свѣщеннихъ церковно-словѣнскихъ книгахъ.

У Сарајевском издању у гл. 2. од Матеја у стиху 20. стоји: **воставъ понми отроча и мѣръ егѡ, и иди кз земљу Іїлевѡ, изомроша во ищѡциѣ дѣиѡ отрочатѣ.** Сасвијем тако исто гласи то мјесто и у старом издању од год. 1755. Али у новијим издањима и то у издању од год. 1864 и 1875 гласи то мјесто овако: **воставъ понми отроча и мѣръ егѡ, и иди кз земљу Іїлевѡ, изомроша во ищѡциѣ дѣиѡ и отрочатѣ.** Кад се испореди овај стих у новијим издањима са истим стихом у старијем издању и Сарајевском издању, онда видимо да у новијим издањима стоји **ищѡциѣ дѣиѡ**, а у старијем и Сарајевском **ищѡциѣ дѣиѡ ѡ.** Питање је сад које је боље? На ово питање наћи ћемо одговор кад завиримо и загледамо ово мјесто како гласи у старословенском То мјесто гласи старословенски овако: **вѡставѣ понми отроча и мѣръ егѡ, и иди кѡ земљѣ изрѣнскѣ, измрѡша во ищѡциѣ дѡуѡша, отрочатѣ.** (Evangelium S. Matthaei edidit Fr. Miklosich). У старословенском је дакле **ищѡциѣ дѡуѡша**, а **дѡуѡша** је исти падеж, који је у црквенословенском **дѣиѡ** т. ј. генитив једнине. Не само дакле у старословенском него и у црквенословенском глаголи **ждати**, **искати**, **алкати** итд. имају уза се генитив партитиван н. п. **Блажени алачѡциѣ и жаждѡциѣ правды** (Мат. 5. 6.)

И ѡтолѣ **искашѣ** **удѡвна** **врѣмене** (Мат. 26. 16.) **И вѣша** **людіѣ** **ждѡце** **Захаріѣ** (Лук. 1. 21.) **Но ждати** **ѡвѣтованіѡ** **ѡча.** (Дѣян. 1. 4.) Сва ова мјеста гласе тако у издањима од год. 1864. и 1875. Али у старом издању од год. 1755 и у Сарајевском издању не гласе сва ова мјеста тако исто. Тако у старом и Сарајевском издању имамо мјесто генитива акузатив у овијем примјерима: **И вѣша** **людіѣ** **ждѡце** **Захаріѡ** (Лук. 1. 21.); **Изомроша** **во ищѡциѣ** **дѣиѡ** **отрочатѣ** (Мат. 2. 20.). Шта видимо из свега овога? Видимо да је у овијем примјерима само генитив на својем мјесту. Даље видимо да је у Сарајевском издању неконзеквентно поступано, јер у једном примјеру уз споменуте глаголе стоји генитив, а у другом опет акузатив. Испореди у Сарајевском издању **И ѡтолѣ** **искашѣ** **удѡвна** **врѣмене** са **ищѡциѣ** **дѣиѡ** **отрочатѣ.** Овдје је један исти глагол **искати** и у једном и другом примјеру, па у првом примјеру уз њега стоји генитив **удѡвна** **врѣмене**, а у другом примјеру опет акузатив **дѣиѡ**, а то је неконзеквентно, те се види из свега досад реченога да то није добро. Нова су дакле издања што се овога случаја тиче боља. Какво би сјајно издање било Сарајевско да је одбор пазио на све овакове ствари.

Јован Живановић.

ПРОПОВИЈЕД НА ВОЗНЕСЕНСКОМ ЗБОР У БУНИЋУ

говорио Дане Кнежеввић, админ. кореничке парохије

Моја Браћо! Кад је и Божији и природни закон међу људма изгубио био сву своју силу и моћ — кад су људи сасвим заборавили били на Бога и на душу и већ нико знао није што је прво, што ће рећи: не чини другом, што ниси рад да теби други чини; — кад није било душе, која је у души својој

осјећала, што је право, поштено Богу драго, а срца, које је било и куцало чистом и непритворном љубави; па се догађало у свијту међу људма гријеха и безакоња, да се до неба чуло: родио се син божји, спаситељ свијета, Исусе Христос, — Богом обећани Месија, да спасе и избави људе од грјеха и приведе к

оцу свом небесном, —

У том грозном и ужасном стању душевног ропства, људи су се колебали између добра и зла, врлине и порока, истине и лажи, правде и неправде, док најпослије, без вјере и Бога без икакве мисли водиље и најкашње не би подлегли гријеху, и у гријеху сваком безакоњу. И ко је добар био и добро чинио, није знао, зашто је добар и зашто добро чини, кад је очима гледа, ће добри страдају и пропадају а зли и опаки брче и напредују. Биједан и јадан био је живот људски на земљи. Сретан и задовољан није био нико: ни богаташ, који је живио раскошно и небесно, ни сиромах, који је муке мучио. Тврда и камена срца био је свијет. Није милости, није милосрђа, па ни у родитеља прама својој дјечи, ни у дјеце прама својим родитељима. Сакату и неразвијену дјецу смицали би родитељи сами с овог свијета, а тако исто дјеца своје родитеље, кад би остарјели и изнемогли. Живот се људски мало цијенио. Ако је умро господар, који је имао робова, живе би робове с њим у гроб закопавали; а закопавали би и живе жене уз своје мужеве, само, да иза њих не остану. —

Еванђелском својом науком устукнуо је Син Божји гријехе и безакоња људска, а животом својим, својим чудесима, својом смрћу и васкрсом својим — као Богочовјек — показао је људма право њихово опредјељење: Засвједочио, да се људи рађају, живу и умиру, да опет оживу за вјечити живот. —

И кад је свршио дело, на које га је Отац његов небесни на земљу послао, — кад је сваком без разлике стања и сталежа, пола и узраста изложио дужности и према Богу, — Отцу и Творцу свом небесном и према људима као својој по Богу браћи и казао, што све и богате у свили и кадифи, и сиромахе и ликом опасане с ону страну гроба чека, вознео се опет к Отцу свом небесном.

Он је отишао, ал је иза себе оставио своју цркву и у цркви пастире и учитеље црквене, да наставе дело његово — да шире по свјету славу Божју међу људма на земљи, црква Христова, топила се у крви својих мученика исповједника, и проповједника, и вршила је заповијед небесног учитеља свога. Она је ширила а и данас шири по свијету вјеру у Бога, учила а и данас учи, да без Бога и помоћи Божје падају и пропадају људи и народи. —

Црква Христова по еванђелској науци упућивала је — а и данас упућује млађе, да поштују старије: дјеца отца, а подчињени власти, да поштују и да им се у свем покоравају, без чега нема добра, среће, напретка ни у кући међу чељади, ни изван куће у цркви, општини и држави. Покорност је први услов благостања и среће људске, а самовоља готова невоља. Црква Христова проповиједала је — а и данас проповиједа: мир, љубав, слогу — свима и сваком, а особито оцевима и матерама да с неслоге и омразе њихове не кваре се дјеца, не трује се свијет, Разузданости, и бестидности сваке руке, стоји и стајала је она на пут и препоручивала вјерност супрушнику, да се не множе безакоња и непоштења на земљи. — Она је налагала — а и данас налаже, да ближње своје у беди и невољи помажемо: своје чувамо, у туђе не дирамо поштеним трудом себе и своју обитељ издржавамо, криво не мјеримо, вјере не газимо, задану ријеч држимо, посуђено враћамо, ником за љубав лажно не свједочимо, никога не срамотимо, опадамо и не клеветамо, па ни у срцу нашем не пожелимо, што се с Божјом вољом и људским поштењем не слаже. И христијанство је преобразило свијет. Оно га је препородило. Вјера у Бога спојила је људе с Богом, и прибавила им је милост Божју, какву су људи имали прије гријеха. Вјером у Бога, гледају људи оца свог небесног, с поуздањем у помоћ његову као што гледају дјеца свога отца. — Љубав христијанска здружила је и с братимила је људе: Она је топлотом својом стопила и згријала тврда и камена људска срца и пробудила у души људској осјећаје чисте и свете, да христијанин прави и побожни — у мисли, а камо ли језиком и делом не ће увриједити брата свог рођеног и и какву му неправду учинити. —

Христијанство је науком својом еванђелском лијечило а и данас лијечи људе од порока и рђави навика. Оно је покретало људе и данас покреће на добра и богоугодна дјела, дизало и диже: разборите и добре господаре, поштене вриједне и вјерне слуге, врстне грађане, савјестне чиновнике, да законе и правце без мита и подвале кроје; власнике и господаре земље, као отце, стараоце и добротворе народа свог. —

Ум људски није створио, а не ће ни створити закона и уредбе, која би чувала и брани-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

да од туђе руке, и самовоље људске оно, што у што небе смјела туђа рука самовољно дирнути, као што чува и брани само једна помишао на Бога, страшни суд и вјечити живот. —

У вјери својој християнској нашли су људи срећу и спасење своје. —

И наш народ нашао је у вјери својој православној спас свој, срећу своју овога и онога свијета. — У цркви својој народној живио је он као и у рају. Вјера Христова побуђивала га на вршење дужности својих християнских, свагдје и на сваком мјесту у радости и жалости у добру и злу. — И ако му је свето Еванђеље била једина књига од науке и просвјете, а свештеник и пастир и учитељ: Он се поред свију незгода, у којима је живио и с којима се борио, одржао чио и челичан у свима врлинама, које красе душу и свјетлају образ на људском дивану.

Али, — како се вријеме мјења, а с временом и људи — људима којима се није допало живјети по закону християнском — по правилама своје цркве — о свом труду о својој муци, као што Бог љуби и заповиједа, стали па почели кројити вјеру по свом разуму, а закон по својој ћуди. Почели рушити вјеру, а с вјером и цркву и наук еванђелски. — Темељ среће и мира људског. Све што Божји и Христове цркве закони забрањују, то су они радили а и друге мамили да раде. Безбожни ти људи отровали су давно већ с још безбожнијом науком својом западне народе. Од

чуда да вам кажем, што они мисле и желе. Они мисле, да Бога нема а желе, да ради у људском друштву свако што хоће. По мишљењу њиховом свијету не би требало никаква закона — ни Божјег, ни људског. — и тако би се опет заборавило на Бога на душу, вратило се идолопоклонству и старом незнабоштву. Чујте на какве је мисли враг нанео те људе. Они желе, да лијенац и пијанац исто тако добро живи, као вриједан и штедан, ако нема, да украде, отме и превари. Они одобравају самовољу, обарају власт и домаћу и јавну, хоће, да слушају старији млађе, а не млађи старије, како је до сад било и како и Бог у свом закону заповиједа. Они су чисто отровали свијест. —

И у наш народ ушло је тога западњачког отрова. И међу нама има људи исто такве ћуди. Има их, који се Богу не моле, у цркву не долазе — не исповиједају се — нити се причешћују, живу као што се християнима живјети не доликује. —

Па како наш прости и неуки свијет радо слуша оно што развраћа — саблажњава — што се противи вјери и закону Божјем не заборављајте браћо, да је жив Бог у животу вашем. Сјећајте се Бога — долазите цркви, слушајте слово Божје — не допуштајте ником да вас враћа с пута побожности, па ћете бити овог свијета сретни а оног благословени. Благослов Божји пратиће вас у дане живота вашег.

Амин.

ИЗ ЦРКВЕНОГ ПРАВИЛА И ЦРКВЕНЕ ХРОНОЛОГИЈЕ.

Расправља: Југ Станикић, парол.

(Наставак).

Да чујемо сада шта каже г. Василије Николајевић у свом „Великом Типику“ о јеванђељу недеље св. праотаца.

„Што се тиче недеље праотаца у типику стоји ова опазка: (наводи се правило типика под 11. децембром). Смисао ове опазке овај је: како се у недељу праотаца чита оно исто Еванђеље, које се чита и у Недељу 28., и како се може десити, да Недеља 28. непосредно падне пред недељом праотаца, или одма иза ње, то не треба да се чита у обе недеље по реду једно и исто Еванђеље, по читај у Недељу св. праотаца

Еванђеље 28 недеље... а у недељу 28. читај Еванђеље редовно Недеље, која долази, или која је прошла пред Недељом праотаца т. ј. читај Еванђеље редовно или 27. или 26. Недеље, — Еванђеље, које би по реду пало у Недељу праотаца“ (стр. 380 — 381.)

Пре свега: Правило о „служби у недељу св. праотаца“ навео је г. Н—ћ на стр. 127—129; међу тим „опазку“ о јеванђељу недеље св. праотаца навео је на стр. 380—381.

У оригиналном словенском типику, са кога је и Н—ћ свој типик превео, наведена је та „опаз-

ка непосредно испред самога правила о служби у недељу св. праотаца, свакако због тога, да се „опазка“ та не би превидела, са ума сметнула.

Па није ли тај исти узрок и разлог и г. Н - љу налагао, да и он ту „опазку“ непосредно испред, или бар иза правила о служби у недељу св. праотаца — наведе и разјасни? А кад већ то учинио није, није ли зар требао у правилу о служби, кад је дошао до јеванђеља, потсетити свештеника на ту „опазку“, и упутити га на страну, на којој је ту „опазку“ навео и протумачио? Није ли овако могуће, да по неки брат свештеник и не зна за ту „опазку“?

А сад пређимо на тумачење те „опазке“.

„Како се у недељу св. праотаца чита, оно исто Еванђеље, које се чита у Недељу 28. .“

Та баш та „опазка“ каже, да се оно јеванђеље, које се у недељу св. праотаца чита у 28. недељу — не чита и читати не сме! Али, наравно, кад се каже, да је 76. Лукино зачало јеванђеље 28. недеље, то и г. Н—ћ свађа и разуме тако, да се онда то јеванђеље у 28. недељу доиста и чита, и читати има. Па тако би то свати и разумео и сваки мислилац и логичар. Но ко да свати и разуме, ко ће да расветли и разјасни одредбу типика, да се јеванђеље 28. недеље у 28. недељу читати не може, управо — не сме?!

„... и како се може десити, да недеља, 28. непосредно падне пред недељом праотаца или одмах иза ње, то не треба да се чита у обе недеље по реду једно и исто Еванђеље...“

Дакле: јеванђеље од Луке зач. 76. не чита се, и не сме се читати у 28-му недељу и недељу св. праотаца само онда, кад се „деси“ да те две недеље „непосредно“ једна за другом долазе? Према томе, кад се то „не деси“, кад на име 28-ма и недеља св. праотаца не следе „непосредно“ једна за другом, него између њих има једна или две недеље по средини: тада се 76. Лук. зачало у обе те недеље читати може и сме? По слов. типик у обе те недеље читати не сме —

У осталом случај тај, да се „у обе недеље по реду једно и исто Еванђеље чита“ код недеље св. праотаца бива само онда, када та недеља падне непосредно после 28. недеље, дакле у 29. недељу; падне ли недеља св. праотаца испред 28. недеље т. ј. у 27. недељу тада случај тај не бива.

Падне ли недеља св. праотаца у 29. недељу:

тада се јеванђеље од Луке зач. 76. у 28. недељу чита као редовно недељно, а у 29. недељу, или у недељу св. праотаца чита се исто јеванђеље као посебно, минејско-недељно. — Падне ли пак недеља св. праотаца у 27. недељу: тада се јеванђеље од Луке зач. 76. чита у ту недељу као посебно, минејско недељно; у 28. недељу неће се читати и опет то исто, јеванђеље као редовно-недељно, за то што је у 28. недељу пала недеља „св. отаца“, у коју се — по типик у — и опет само једно, минејско-недељно јеванђеље чита, а „**РАДЪ НЉИ УСТАВЛАЈЕТСА**“.

„... а у Недељу 28 читај Еванђеље редовно Недеље, која долази, или која је прошла пред недељом праотаца т. ј. читај Еванђеље редовно или 27. или 29. недеље — Еванђеље, које би по реду пало у недељу праотаца“.

Дакле: недеља св. праотаца пада у 27. или у 29. недељу, јер се у 28. недељу чита оно јеванђеље, „које би по реду пало у недељу праотаца“? Но недеља св. праотаца пада најраније у 26-ту, а најкасније у 31. недељу; па како се у 28. недељу чита оно јеванђеље „које би по реду пало у Недељу праотаца:“ то би се у 28. недељу могло, па — ваљда — и требало читати и јеванђеље 26., 30 и 31. недеље, јер би и јеванђеље тих недеља „по реду пало у недељу праотаца“?

„... то не треба, да се чита у обе недеље по реду једно и исто Еванђеље...“

А за што „то не треба“?

На то нам питање не даје никаква одговора ни типик у својој „опазци“, а ни г. Н—ћ у свом тумачењу и разјашњењу те „опазке“.

На то нам је питање одговорио пок. Ш—к; и ево његова одговора.

На навод г. Р—ца, да је год. 1887. у недељу 6. и 13. децембра требало прочитати јеванђеље од Луке зач. 76. („Г. И.“ 1888. стр. 24.) примећује пок. Ш—к: „Ако је г. Д. Р—ц... у недељу 5. дек. 1887. збиља читао евангелије 28-ој недељи...; и ако је у недељу св. праотаца (13. дек. 1887.) збиља читао типиком прописано евангелије, — онда смо ми на ово двоје љубопитљиви: 1.) Шта су мислили они благочастиви Земушци, који су у обе те недеље у цркви на св. богослужењу били, те чули, да се у обе те недеље једно исто евангелије чита? Нису ли можда рекли: „Овај наш поп-Мита чита све једно, те једно евангелије“. 2.) Запитали би смо г. Д. Р—ца; је ли обе те недеље растумачио својој

настви евангелија, која је прочитао, и како је он то извео, — не сумњајући, да се то баш не би дало извести?“ („Г. И.“ 1888. стр. 102.)

Дакле: узрок и разлог, за што „не треба да да се у две недеље по реду једно и исто евангелије чита“ био би тај, што би „благочастиви“ парохијани могли мислити, па ваљда, и рећи: „Овај наш поп-Мита чита све једно, те једно евангелије“, и што поп-Мита не би знао „како ће извести тумачења прочитаних евангелија.“

Но ово управо није никакав разлог; слаб и ништав је то узрок. Јер кад би нешто типиком и цркв. правилу прописано било, да се „у две недеље по реду једно и исто евангелије“ читати има: да ли би се свештеник могао, па и смео на ово освртати, шта ће „благочастиви“ парохијани његови „мислити“ и рећи, како ће он сâм „тумачења прочитаних евангелија извести“, па због тога од типика и цркв. правила отступити; или би се он морао правила држати и „у две недеље по реду једно и исто евангелије“ прочитати и тумачење јеванђеља како може и зна изводити — што и по пок. Ш — ку није „баш

не изведљиво“ — остављајући „благочастивим“ парохијанима својим потпуну слободу „мисли“, па и речи?

А има ли случајева, да се — по типиком и цркв. правилу — у две недеље по реду једно и исто Евангелије чита?

Има.

1.) Има јеванђеље, које се „у две недеље по реду“ чита: јеванђеље од Јована зач. 65. има се читати „во сѣдѣю и великѣю нлѣ пасхи вѣчера“ (не цело, но донекле) и „вѣ нлѣ антѣ пасхи“

2.) Има јеванђеље, које се у времену од 7 дана три пута прочитати има: јеванђеље од Матеја зач. 4. чита се 26. и 29. децембра и у недељу „по рѣтвѣ Хрстовѣ.“ Падне ли Божић у петак, тада се то јеванђеље чита у суботу и у недељу, дакле, у два дана једно за другим.

3.) Има јеванђеље, које се чак и у једном истом дану два пута чита: јеванђеље од Луке зач. 14. има се на дан „сѣгаш славнаго пророка Илїи“ прочитати и на јутрењу и на литурџији.

ИЗ СРПСКЕ ПРОШЛОСТИ.

Прилози из збирке Максима Јудајића.

(Наставак).

XXVIII.

Б р љ м љ.

У селу Бремену о ускршњем посту год. 1735. исповедило се „Домаћина“ 49. Домаћица 41. Браће и синова 20. кћери и снаја 17. слугу 1. Укупно 128. православних Хришћана.

Презимена „Домаћина“ ова су:

„Папричѣ, Радојчин, Драгосавлеѣвѣ, Новиков, Кѣрманов, Станисавлеѣвѣ, Талианов, Танкосавин, Гачин, Иљадичѣ, Столе, Марин, Раданович, Вѣвичѣ, Вѣковратѣ, Оѣдоровичѣ, Савардинов, Јевачичѣ, Кѣчиљш, Бошњакѣ, Живков, Живковичѣ и Илїичѣ.

Кратке белешке. У селу Бремену било је год. 1731. српских православних домова 34. Године 1796. било је српских становника 444. а 1890. год. 409. Срба. Дакле, за 94. год. умалио се број Срба у селу Бремену са 35. душа.

XXIX.

Мађарѣ Бол.

У селу Мађар Боји о ускршњем посту год. 1735. исповедило се „Домаћина“ 22. домаћица 18. Браће и синова 8., кћери и снаја 10. слугу — укупно 58. православних Хришћана

Презимена „Домаћина“ сва су:

„Маричѣ, Дмитров и Станоев, а друга су све сама крштена имена, или: „Баба, Кнез, Стојан из Шиклеѣша“.

Кратке белешке. У селу Мађар Боји било је год. 1731. српских правосл. домова 16. Године 1796. било је српских становника 323. душе, а 1890. год. 316. душа, дакле за 94. год. умалио се број српских становника са 7. душа.

XXX.

Село Виланѣ.

У селу Вилану о ускршњем посту год.

1735. исповедило се „Домаћина“ 43. домаћица 30. Браће и синова 5. кћери и снаја 21, слугу — укупно 99 православних Хришћана

Презимена „Домаћина“ ова су:

„Ковачъ, Божичъ, Милетић, Касапа, Ксвездан, Нов . . ., Ћвричъ, Јуришичъ, Драгачев, Капетан, Иван, Мѣрѣновъ, Аѣимов, Рѣичъ, Михаилов и Ђерад.“

Кратке белешке. У селу Виљану било је год. 1731. српских православних домова 36. Године 1796, било је српских становника 297 душа, а 1890. год. 170. душа, дакле за 94. година умалио се број Срба у селу Виљану са 127. душа.

Сада следи последње место.

XXXI.

Варошъ Шиклѣушъ.

У вароши Шиклѣушу о ускршњем посту год. 1735. исповедило се „Домаћина“ 64. Домаћица 47. Браће и синова 34. кћери и снаја 15. слугу 20. Укупно 180. правосл. Хришћана.

Презимена „Домаћина“ ова су:

„Карастанковичъ, Печѣлѣа, Кишъ, Банчъ, Бѣгарин, Ђиличъ, Мали, Дмитровић, Јднѣѣвъ, Дачъ, Ђерадо, Даскалов, Тисаѣ, Пет.“

(Поставиће се.)

ков, Милјоров, Аврамовић, Ћвнич, Јонаштъ, Момчиловъ, Бадовача, Чизмаѣа, и Бѣзакѣа“.

Место презимена „Домаћина“ читамо и следеће називе: „Бировъ“ двапут, „Горскъ“ (трговац?) трипут, после и ове називе „Златаръ“ и „Ђпа(н)чар“. Ови називи ваљада пису у оно доба, 1735. год, у Шиклѣушу као презимена служили?

Кратке белешке. У вароши Шиклѣушу било је год. 1731. српских православних домова 35. Године 1796 било је становника Срба 338. душа, а 1890. год. 169.; дакле за 94. године умалио се број правосл. Срба у вароши Шиклѣушу са 169. душа.

* * *

Већ смо у почетку приказа нашег приметили: да је из протокола „Исповѣдавшихъ“ таки трећи лист истргнут, а истргнути су тако исто 12. листова почињући од 36—47 листа; укупно дакле нема из поменутог протокола 13. листова.

Па како се варош Шиклѣуш на последњем месту налази у истом протоколу, а баш су онде на у патраг 12. листова истргнути, и нехотице намеће нам се питање: шта је на трећем, шта ли је на 36—47. односно на свима истргнутих 13. листова прибележено могло бити?

ПОВЕРЕНИЦА

срп. прав. црквене опћине јураковачке у Шегестину

Његовом Високопреосвештенству Господину Епископу **Михаилу Грујићу.**

Ваше Високопреосвештенство! Долазак Ваш на престо славнијех владика карловачкијех, поздравно је сав народ српски од Зрмање до Саве, необичнијем и неописивијем усхитом и одушевљењем, какво се у ове крајеве одавно манифестовало није. А како и не би, кад је у Вама гледао своје кршне горе листа, који му срце и душу знаде, који за јаде његове љубави имаде; кад је у Вама гледао залог ведрије и лепше будућности своје. Пак, усхит и одушевљење, наду и очекивање то народње, оправдали сте Ви ејајно Црквено просветном животу овостраног народа српског, дали сте новог, свежег полета и духа; свештенство своје прикупилисте око себе и наоружали га одушевљењем и љубави за вршење свог узвишеног позива у цркви Христовој и народу свом; црквене опћине пробудилисте из латарсије и

крпком руком привели реду и раду; апоетолском ревности пропутовалисте све големо владичанство своје унакрет, не назећи врлети и кршева његових, не жалећи труда и напора, да загледате проицавијем оком својијем у живот народни; да видите, што га тишти и чега му недостаје; да га поучите и посаветујете мудро, благом и очинском речи својом; да поправите и уредите, што је где запуштено и неуређено.

Родољубиви и просветитељски рад Ваш око унапређења народњег на црквено-просветном пољу, отворена је књига за свакога, и народ наш прихватио ју је најтоплијим признањем и благодарности, која се огледа и отесева у неограниченој љубави и поверењу, које сирам Вашег Високопреосвештенства гаји.

Пак ту, ето, љубав, то поверење, које из срца

срцу иде, хтедохе неки људи, злобно и накосно, зарад ситнице, којој ни повода ни узрока испитати и разабрати не хтедохе, — да поколсбају и помуте; хтедохе да отуђе доброг родитеља Ђеци својој; да омразе брижног пастира стаду свом; да претворе љубав у мржњу, поверење у неповерење у срцу народњем. Па каквим средствима?! Сипајући на Вас у јавнијем листовима отровне стреле накосног срца свог, пабацавајући се на Вас блатом душевнијем, ваљајући на Вас и дрвље и камење, да Вас тако пред народом морално убију, — али не ће, ако Бог да, никада! Јер је љубав сирам Вашег Високопреосвештенства у срцу народа нашег ухватила тако дубоког корена, да ју никаква и ничија мржња и завист истиснути не може; јер поверење народње у најпоштенцији најискренији, најнесебичнији, најродољубивцији рад Вашег Високопреосвештенства у

винограду Господњем и народњем, тако је чврсто и непоколебиво, да га никаква и ничија злоба и пакост уздрмати не може.

Пак стога, Ваше Високопреосвештенство, благословите и дозволите, да Вам ова црквена општина, као мали и незнатни делац проетране Ваше духовне државе, која над ошним непромишљенијем и накоснијем нападајима на име, углед и рад Ваш негодује, — најемерије изрази и принесе своју неограничену сповљу љубав, признање и поверење уз топлу молитву, да Вам Господ Бог подари живота, здравља и снаге, да велике и племените намере и жеље своје око унапређења цркве и народа остварите!

Из седнице изванредне цркв. скупштине, држане у Шегестину 18. (30.) јуна 1895.

за перовољу
Сава Срњић.

председник
Душан Јокић.

ЗАПИСНИК

состављен на сбору свештенства протопресвитерата плашчанскога, приликом свештеничке исповједи, дана 25. маја 1895.

Г. Администратор протопресвитерата плашчанског, парох тржички, јереј Јован Вукелић, саопштава браћи свештеницима, како је у времену иза прошлогодишње свештеничке исповједи наше, јавна штампана српска најбезобзирније навалила била, да обори углед Високопреосвештенем Дијецезану горњо-карловачком Госп. Михаилу Грујићу, објеђујући Га, да је злонамерно изостао од гласања у горњем Дому угарског сабора, у питању о црквено-политичкијем реформама и представљајући Га као издајницу православне цркве наше.

Па обзиром на то, што је свештенство овога протопресвитерата прокинуто дубоким поштовањем према своме духовном главару; — обзиром на то, што је свештенство протопресвитерата овога, мотрећи успехе прошлогодишњег рада Преосвећенога Госп. Епископа Михаила, који живо свједочи, о најплеменитијим подвизима Његовим за напредак цркве, школе и народности српске, стекло тврдо и непоколебиво увјерење, да само таким радом, овако обасједнута са свију страна црква наша одржати се и напредовати може и што се према оваком увјерењу свом свештенство наше не да одвојити од стожера свога, ни ти се пољубати у љубави, оданости и привржености према Архијереју свом — предлаже, да свештенство протопресвитерата плашчанског о овој важној ствари своме мишљењу изволи из-

раза дати.

На што целокупни сбор свештенства протопресвитерата плашчанског.

Закључује:

одбити с презиром све оне неоправдане, јер ничим недоказане нападаје новинарске и Његову Високопреосвештенству Госп. Епископу Михаилу Грујићу изјавити своју најдубљу оданост и повјерење.

Председника овога збора, јереја Јована Вукелића, пароха тржичкога и администратора протопресвитерата

овластити, да у име овога збора, како Његову Високопреосвештенству Г. Епископу Михаилу, тако исто и у „Срп. Сиону“ у смислу горњег закључка, сходну изјаву дати изволи.

Закључено и потписано дана као горе.

Јован Радмановић с. р., парох садпловачки; Радивој Радуловић с. р.; Грубор с. р. парох; Јован Вукелић с. р. парох дубравски; Лазар Одановић с. р. парох лесковачки; М. Вукелић Ђ. Косановић с. р. парох тоболишки; Владимир Дујић с. р. администратор; Митрофан Вукчевић с. р. јеромонах; М. Вурдџа с. р.; Илија Комдина с. р.; Раде Кокотовић с. р.; С. Косановић с. р. Јован Вукелић парох с. р. и администр. протопресвитерата;

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

(Војени свећеник) (Militär caplan) — Ц. и кр. војено министарство системизовало је још једно место православног војеног душепечитеља II. класе са седиштом у Фијуми. То место ће се за најкраће време поунити, те се тражи способно свећено лице. Дотични треба потпуно да зна српски и немачки језик, да је доброг владања, здравог телесног састава и испод четрдесет година, монашкога реда или мирски свећеник удовац без деце, који је способан за самостално обављање војеног-свећеничког звања. Ко се од ово митрополијских срп. прав. свећеника осећа способним, за то место, и вољним да га потражи и получи, треба да поднесе до 8. (20.) авг. о. г. Његовој Светости господину патријарху српском своју молбу инструпсану: крштеним писмом, сведоџбом о рукоположењу, у којој ће нарочито бити назначен дан рукоположења за ђакона и пресвитра; сведоџбом од надлежног епископа-дијецезана о моралном владању, сведоџбом лечничком, да је здрав и за горњу службу способан; сведоџбом од надлежне власти: дали је задовољно војеној дужности и како? уз то има навести у молбеници: дали је монашкога реда (и у оиће нежењен) или је удов мирски свећеник без деце; и најпосле којима језицима влада? Примећује се да је сист. плата год 900. фор., слободан стан и послуга а дотични ће имати право на ђромакнуће у више берива.

(Седнице архијерејских власти). Седница архијерејског школског одбора сазвана је за 2. август, седница административног одбора за 7. август, а седница конвисторије за 8. август о. г.

(Удовичко пензијони свештенички фонд архијерејске карловачке). Декретом Његове Светости, преузв г. Патријарха Георгија, од 30. априла о. г., постављени деловођа горе именованог фонда г. парох карловачки и админ. протопрезвитерата, протојереј Василије Константиновић, сасвао је за дан 27. о. м. чланове бригводства фондовског у седницу. Присутствовали су осим г. деловође: протојереј Василије Николајевић парох пришки и парох новокарловачки Максим Живковић и умривљени школ. управитељ Т. Димић. У одржаној тако седници закључено је: записнички изразити, ради вечне успомене тугу за преминулим деловођом протопрезвитером Стеваном Чобанићем, а саучешће изјавити породици истог покојника у тузи њезиној. — Нови деловођа је саопштио, да је затекао у благајни фондов. кој 11 комада штедијовничких књига, које у скупа исказују своту од 46 479 фор. 82 нов.; три државне обвезнице, три лоза и 262 фор. 3¹/₂ н. готовине. — Бригводители прегледали су благајну и нашли ју у потпуном складу са горњим исказом, а своту готовине, која се затекла међу рачунима до дана сед-

нице, — са 209 фор. 31. — Мировине свештеничким удовицама исплаћене су све до 30. јуна о. г. — Удовици преминулог свршенога богослова Смиљани Гредел издан је улог овога од 100 фор. услед закључка бригводства од 3. фебруара 1893. г. — Издано је зајмова свега 3400. фор. — По свршеној седници предстали су присутни чланови бригводства фондовског *Његовој Светости* с молбом, да благоизволи сазвати главну скупштину чланова фондоских ради избора деловође, фишкала и управног одбора. *Његова Светост* благоизволела је изјавити, да ће скупштану сазвати за дан 31. ав. о. г.

(За протопрезвитератског помоћника у Новом Саду) изабрала је тамошња црквена скупштина свршеног богослова *Бошка Петровића*.

(Сенат лајпцишког универзитета) изабрао је *Азмуса Серензена* за доцента, а да предаје на истом универзитету о југословенској (српској и бугарској) народној поезији. *Серензен* је познат са своје расправе о српским народним песмама, која је штампана, у Јагићевом Архиву, а преведена Јов. Радонићем у „Просветном Гласнику“

(Календар „Српкиња“). Професер више девојачке школе у Панчеву г. Јован Поповић спрема за г. 1896. нов календар „Српкиња“ намењен баш нашим Српкињама. „Календар“ ће изнети пуних једанаест табака fine хартије на повећој осмини. — Цена је у лепом меком повезу 70 п. у фицим платненим корицама 1. фор.“

ПЕДЕСЕТОГОДИШЊА ПРОСЛАВА СРПСКЕ ЧИТАОНИЦЕ У СОМБОРУ.

Српска Читаоница у Сомбору, која је 12. марта месеца 1845. године заснована, закључила је у својој редовној скупштинској седници, одржаној 11. децембра 1894. године, да свој педесетогодишњи опстанак 2/14. и 3/15. септембра о. г. на свечан начин прослави. Та прослава педесетогодишњег опстанка Српске Читаонице у Сомбору, не може се просто локалном прославом сматрати, зато и не може онострано Српство према истој равнодушно бити, јер се тим актом неће само одати пошта благодарности оснивачима поменуте Читаонице, ни славој појати оним појединцима, који су је до данас одржали — који је и данас одржавају, и који су свом снагом својом и свим жаром свога родољуба на тим порадили, да је та Читаоница данас у врту нашег културног напретка најубавији цветак и видљиви доказ наше моралне снаге, — та прослава треба да буде — и јесте *прослава српске свести, прослава српског културног напретка, прослава српског родољуба и прослава српске истрајности*. Вазда родољубиви Срби сомборци, синови једне бројно највеће српске вароши, били су једни

од првих, који су у оно гл. о доба, у доба, у ком је српска свест успавана била, тражили средства, да успавано пробуде, да мртвилу живота даду, и да своју децу, српску омладину науче своје љубити, српски мислити и осећати. Тим племенитим духом задахнути, одушевљењем за своје наоружани, били су једини од првих у Српству, који су у Сомбору 12. марта 1845. године Српску Читаоницу, истина у најекстремнијем обиму, али у тврдој вери и нади основали, да ће иста Читаоница — на олтару српске културе запаљени жижак, сиреко срце и српску душу разгрејати, да ће се исти у колосални плам српске свести разбуктати. Њихова жеља испунила се, Српска читаоница у Сомбору јединствена је за српско око, јединствена за српску душу. Кад српско око угледа величанствену зграду, ту палачу сомборске Српске Читаонице, ороси се сузом радости, а српска душа топи се од миља. Дођите нам дакле Срби браћо на ту нашу *народну прославу*, дођите нам у братски загрљај, ми Вас жељно очекујемо.

Распоред прославе:

Први дан 2/14. септембра у суботу. Дочек свих страних гостију и корпорација на жељезничкој станици и смештање истих у одређене станове. Истога дана у вече у 1/2 9 сахати скуп у Читаоници како страних гостију, тако и читаоничких чланова, а одатле поход са лампионима кроз Громонову улицу око „шаница“ пред стан гђе куме Јелене Дра Стеве Кроића, где ће присутна певачка друштва по једну песму одпевати. З1 тим повратак у Читаоницу на заједничку вечеру.

Други дан 3. (15.) септембра у недељу.

Скуп у Читаоници у 8. сахати пре подне, одакле ће се у 1/2 9 сахати по куму а отуд онег са кумом и пратиљом у св. Ђурђевску цркву ићи, где ће се св. литургија и благодареније уз суделовање целог сомборског свештенства одржати. После литургије и благодаренија долази освечење нове друштвене заставе и укуцавање клинова, које ће се на св. Ђурђевском тргу у ва то сирењеној сеници а за случај непогодна времена у св. Ђурђевској цркви одржати. За тим ће се под ново освешеном заставом у читаоницу ићи, где ће се под председништвом Дра Стеве Кроића свечана седница одржати и том приликом за ту цел штампана споменица сомборске Српске Читаонице присутним гостима и члановима разредили. При тој свечаности суделоваће једно од присутних друштава.

У вече у 8 сахати одржаће се уз суделовање

свих присутних певачких друштава беседа са играчком у просторијама „Ловачког рога“. По свршеној игранци прослава се свршава.

Поштована господа и корпорације, које су вољне при тој свечаности учествовати и својом присутношћу свечаност увеличати, умољавају се, да ту своју племениту намеру, и уједно број и имена долазећих гостију читаоничком председнику г. Дру Стеви Кроићу најдуже до 19/31. августа саопштите изволе, како би се за пужне станове благовремено побринути могло. Певачка пак друштва се умољавају, да да до истог времена саопште низ оних песама, које приликом прославе певати желе.

Порукa.

Високим одписом Његове Светости Преузвишеног Господина патријарха Георгија Бранковића од 8./20. Маја о. г. бр. 542/ех 1894. упућен је цисац. „Практичног руководства при свршавању свештеничких дужности у Трбнику“, да поднесе цело дело, ако жели, да му се молба мериторно реши.

Ово саопштавам седамнајсторици претилатника I, свеске, који ми новац послаше.

Гор. Средице 20. јула 1895. г.

Јереј Светозар Грубач.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС.

Изашле су нам из штампе ове књиге:

ГРАМАТИКА

ЦРКВЕНОСЛОВЕНСКОГА ЈЕЗИКА

својим ученицима саставио

Јован Живановић.

Књига је намењена као уџбеник богословијама и пренаправдијама.

Цена је 85 новч. а износи 8 1/2 табака.

Добити се може само у потписаној штампарији.

Упозорјење на ову граматику све славе управе српских православних богословских училишта и учитељских школа

МАЛА КАТАВАСИЈА

ЗА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ.

Катавасија је уређена боље него иједна досадања и удешена је према потреби основне школе. Цена јој је 20 новч. а има 8 табака са лепим и jakim корицама.

Српска манастирска штампарија.

ОГЛАСИ.

К. 633/256 ех 1895.

145 1—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на упражњену парохију у *Срп. Надеју*. Молитељи умају своје ваљано инаструксане и довољно биљеговане молбенице потписаној конзисторији до 18/30 августа 1895. поднети,

Из седнице енарх. Конзисторије, држане у Темишвару 25. јула (6. авг.) 1895.

Конзисторија Темишварска.

СТЕЧАЈ.

144 1—1

У Батосијеку жуп. толнајској тражи се учитељ за српску вероисповедну школу. Плата је: 15 ланаца земљ. III, класе на коју учитељ порез

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

плаћа; 60 фор. од варошке општине и један воз сена; од парова један осмак ражи; један осмак ситних кукуруза, и 20 нов. у готовом: 4 фата механих дрва; од погребва вел. 50 нов. 20 нов. Стан са две собе, кујна и преша са подрумом. Изабраном је дужност по прошпу у све дневној и пофторној школи предавати, у цркви појати и децу у правилном пјенију обучавати. Изабрани могу бити само они, који су у сомбору, за учитељство оспособљени и мађарском језику испит положили.

Молбенице се имају м. шк. Одбору у (Báttaszék Tolna m.) доставити. Рок до 1 септ. о. г.

Школски Одбор.

Ш. О. 46 из 1895.

122 3—3

С Т Е Ч А Ј.

Ради попуњења места српске вероисповедне забавиље на овомесном срп. вероиспов. забавишту овим се стечај расписује.

Берива су следећа:

1.) 360. фор. а. вр. у име годишње плате, која ће се у месечним оброцима у напред издавати.

2.) 70 фор. у име год. награде за огрев забавишта и стана забавиље.

3.) Стан у нарави или 60. фор. год. у име станарине.

Примећује се, да ће се само молбенице са потпуном квалификацијом у обзир узети Рок стечају је 14. (26.) авг. т. г.

Из редовне седнице школ. одбора српске православне црквено-школске општине држане у Чакову дана 3. (15.) јула 1895. г.

Јован Л. Максимовић, Петар Ђурић,
перовођа. парох — председник.

С Т Е Ч А Ј.

130 2—3

Услед налога Сл. епарх. Одбора Вршачког од dtto 14/26. јула 1895. Е. 446. Ш. 27. и бр. 392., по ново се расписује стечај на учитељско место на вероисповедној српској школи у Вел. Маргити. Торонталској жупанији; са којим је склопчана плата од 300 фор. а. вр., два хвата тврдих дрва за огрев, два хвата сламе, и од погребва где позват буде да прати добива 1 круну; слободан стан са баштом ван школе.

Учитељу спада у дужност, све предмете школском уредбом прописане предавати, у цркви појати, и школску децу црквеном појању обучавати.

Компетовати могу само они који су свршили сомборску препарандију и владају потпуно мађарским језиком.

Првенство имају пак они који се лично пријавили буду.

Рок стечаја траје до 15/27. августа о. г.

У Великој Маргити 16. јула 1895. год

Председник:

Мита Николин, Јосиф Поповић,
перовођа. парох адм.

Ad бр. зап. к. 156 ex 1895

135 2—3

С Т Е Ч А Ј.

Расписује се стечај на парохiju VI класе у Медици — Рацкозару. Ваљано инструиране молбенице имају се до 15. (27.) августа 1895. потписаној конзисторији поднети.

Из седнице епарх. конзисторије будимске држане у Сентандрији дне 19. јуна (1. јула) 1895.

Епарх. конзисторија будимска.

129

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС.

2—3

За градњу крста на чесми у Сремским Карловцима одређује се дражба на мањак 13. (25.) августа 1895. у 11. сати пре подне у дворани срп. прав. школе.

За градњу је одређена свота од 6000 фор. Писмене понуде имају се поднети председништву срп. прав. цркв. општине до 13. (25.) августа 1895. у 10 сати пре подне у запечаћеном коверту а са натписом: „Понуда за градњу крста на чесми у Ср. Карловцима“. У име нишманлука има се положити 10% од одређене своте за градњу, било у готовом, било у вредносним државним или другим јавним папирима.

Планови, предрачун и услови за градњу могу се увидети, почевши од 29. јула (10. августа) т. г. до дана дражбе код потписаног

Председништва.

Школ. Одб. бр. 14 ex 1895.

124 3—3

С Т Е Ч А Ј.

На српској основној тро-разредној верозаконској салашкој школи у Мољу, упражњена су два места учитеља, на која и учитељице компетовати могу, а плата је у готовом (за свако место) 640 кр., пол ланца баште, слободан удобан стан са две собе, кујном и шталом.

Учитељу или учитељици ће у дужност спадавати у школи законом прописане предмете предавати. Од компетената се иште да су испит из мађарског језика положили.

Молиоци имају своје молбенице поднети од данас за 6 недеља овоме одбору.

Из седнице мест. школ. одбора, држане у Мољу 1/13. јула 1895.

Школски Одбор.

Бр. 188—1895.

133 2—3

С Т Е Ч А Ј.

У смислу правила задужбине Атанасија П. Гереског расписује се овим стечај на два штипендијска места по 150 фор. на годину.

Ову штипендију уживају само ученици ове гимназије, Срби православне вере из земаља угарске круне, но нису искључени ни Срби правосл. вере из Беча, Треста и краљевине Далмације.

Молитељи имају поднети молбенице своје потписаној управи гимназијској најдаље до 8. (20.) септембра о. г. и прикључити им сведоцбе од последње две године, сведоцбу сиромаштва, сведоцбу лекарску и крштено писмо.

У Новоме Саду, 20. јулија (1. августа) 1895.

Управа срп. вел. гимназије.

С Т Е Ч А Ј. 143 1—3

На упражњено место учитељско овим се расписује стечај. Избор ће се одржати 20. августа по нашем календару. Плата је 300 фор. у готовом новцу, слободан стан, који се састоји из једне собе, једне кухиње и једног шпајза.

Захтева се да дотични по смислу закона буде оспособљен. У дужност му спада у цркви појати. Првенствено имају они који се пре избора прикажу лично.

У Шурјани, 20. јулија 1895. год.

Православни школски одбор.

С Т Е Ч А Ј. 142 1—3

Овим се отвара стечај, на упражњено место учитељице, на српској вероисповедној женској школи у Срп. Ченеју. (Horvat Csene) Редовна је плата 300 фор. сламе за огрев, слободан стан од 1. собе, кухиње и јестичаре.

Изабраној учитељици спада у дужност, све законом прописане предмете предавати, и да је вична ручном раду децу обучавати. Рок пријаве је до Усекованија 29. августа 1895. ког ће се дан и избор обавити.

У Срп. Ченеју, 25. јула 1895.

Филип Милутиновић   Влада Понов
перовођа.   председник.

Бр. 42. През. М. Ш. О. ех 1895   137 1—2

С Т Е Ч А Ј.

Ради сталног попуњења учитељског места на салашицама *Обзир* — *Милчићи* овим се расписује стечај са годишњом платом од 400 фор. а вр. и слободним станом.

Школа је ова *амбулаторна* те је изабрани учитељ дужан држати по дана наставу у селишту *Обзир* а по дана у селишту *Милчићу*, због чега ће имати 50 фор. за попутницу.

На ово место могу се само мушки молитељи са потпуном квалификацијом пријавити до 15. августа о. г.

У Сомбору, 18. јулија 1895. године.

Стефан С. Илкић,   Никола Ђ. Вукићевић,
перовођа.   председ. м. школ. одбора.

Бр. 584.   138 1—3

С Т Е Ч А Ј.

Исписује се стечај на звање пароха протопрезвитера накрачкога до 19. септембра (1. октобра) ове године.

Са звањем пароха скончана је плата II. класе, а протопрезвитерат опсиже садашњи протопрезвитерат накрачко-дароварски.

Молитељи имају инструиране молбенице своје поднети овамо до горе назначенога рока преко претпостављене власти своје.

Из сједнице епархијске конзисторије.

У Пакрацу, 18. (30.) јулија 1895.

Епар. конзисторија пакрачка.

С Т Е Ч А Ј. 127 2—2

Услед оставке оvd. учитеља г. Петра Вуковог упражњено је учитељско место на III. и IV. разреду срп. вероисповедне мушке школе на које се стечај расписује.

Са тим местом скончана је годишња плата од 400 фор. За држање пофторне школе 30 фор. У име перовођства и рачуновођства 50 фор. За писаћи прибор 8 фор. Од укуца где познан буде 1 фор. Уз то слободан стан састојећи се из: 3 собе, кујне, шпајза, штале, шуне и дивне виноградом лозом и воћем засађене баште.

Изабрани учитељ биће дужан све шк. уредбом прописане дужности вршити, за дееном певницом појати и децу црквеном појању учити.

Рок стечају истиче 13. августа, по с. к. којег ће се дана и избор обавити. — Лична пријава узмеће се у обзир. Ваљано инструиране молбе са документима имају се председнику шк. одбора поднети.

У Срп. Елемиру, 12. јула 1895.

Трива Суботин
шк. председник.

С Т Е Ч А Ј. 128 2—3

На упражњено учитељско место на сва IV. разреда срп. православне вероисповедне школе у Бођани.

Плата је учитељу 50 фор. у готовом новцу даље, 20 јутара ораће земље по 1600 □, 4 јутра ливаде у рити (сенокоса) на коју учитељ сам порез плаћа, даље слободан стан од 2 собе кухиње и врта уз школску зграду и 3 хвата дрва за огрев.

На ово место могу компетовати како учитељи тако и учитељице, који су учитељску школу у Сомбору свршили и испит из мађарског језика положили.

Изабрани учитељ или учитељица биће дужни све школском уредбом прописане дужности вршити и децу црквеном појању учити. Рок стечају траје до 15. августа када ће се и избор обавити.

Ваљано инструиране молбенице ваља упутити школском одбору. Изабрани учитељ или учитељица наступа своје звање 1-ог септембра о. г. по ст календару.

Из седнице школског одбора држане у Бођани 12/VII. 1895. Месни Школски Одбор.
р. Vajszka B. B. megye.

С Т Е Ч А Ј. 123 2—3

На овдашњој срп. прав. вероисповед. женској школи отвара се стечај на учитељско звање. Плата учитељице је год. 300 фор. (600 круна), 50. фор. (100 круна) у име огрева, слободан стан с баштом. — Дужности учитељчине означене су школ. уредбом. —

Молбенице ваља упутити на потписаног председника до 12/24. августа т. г. —

У Тарашу 9-ог јула 1895 г.

Д. Петровић,   Рада Остоић,
перовођа.   школ. председник.

ШКОЛСКА ОБЈАВА. 1—1

Уписивање ученица у српску вишу девојачку школу у *Панчеву* за идућу школску 1895/96. годину почиње 1. септембра и траје до 4. септембра по нов. кал. а 5. септ. отпочињу редовна предавања.

У ову школу примају се девојчице, које су навршиле 10-у годину живота свога а свршиле су четири разреда осн. народ. школе најмање са довољним успехом или које покажу на пријемном испиту успех, који одговара успеху из четири разреда основне народне школе.

Ученице из V. и VI. разреда основне народне школе могу бити примљене у старије разреде ове школе, ако на пријемном испиту покажу да су научиле бар са довољним успехом и по плану за срп. више дев. школе све оно, што би у пређашњем разреду у срп. вишој дев. школи биле научиле.

Ученице, које први пут у овај завод ступе, плаћају 1 фор. (2 круне) уписнине а осим тога плаћа свака у име школе за целу годину 5 фор. (10 круна), односно 2 фор. 50 новч. (5 круна) по течају. Осим тога дужна је свака ученица без разлике да при уписивању положи још 15 новч. (30 потура) као прилог у државни мировински учитељски фонд.

Сиромашне а добре ученице ако своје сиромаштво званичном сведоџбом исекажу, могу бити од школарине ослобођене.

Који родитељи или старатељи желе своје женско дете послати овамо, умољавају се, да понесу собом детиње крштено писмо, школску сведоџбу од последње године и имају да исекажу да ли су детету у своје време каламљене кравље богиње. *Даље се родитељи са стране умољавају, да се у погледу стана и прешитања изволе обратити на управу ове школе, која ће им у ту цел више бољих и одличнијих кућа препоручити*

У Панчеву, 20. јулија (1. авг.) 1895.

Свет. Дамјановић,
управитељ.

СТЕЧАЈ. 140 1—3

Раписује се стечај на упражњено учитељско место у Денти.

Учитељска плата годишња састоји се у готовом новцу 300 фор. (или 600 круна) $4\frac{1}{2}$ ланца ораће земље, на коју учитељ порез плаћа, 12 метера дрва, 20 фор. са перовођство, слободан стан са школском бантом. Од погребца, где позват буде, 50 новч., од нарастоса такође 50 новч.

Изабраном учитељу снада у дужност школ. уредбом прописане предмете предавати, у светој цркви за певницом појати, школску децу у цркв. појању обучавати.

Комитенти имају доказати да су прави Срби, оспособљени учитељи, и да су испит из мађарског језика положили. Новоизабрани учитељ наступиће своје звање 1. септембра о. г. Учитељ ће плату квартално примати.

Рок стечаја је 6. августа (на Преображење) кад ће се и избор обавити. Који се лично представи првенство има.

Из седнице цркв. школског одбора држане У Денти, 20. јула 1895. год.

Јоан Станковић,
председник

Ad бр. К. 990/363 ex 1895.

Е Д И К Т. 126 3—3

Услед бракоразводне молбе Јована Михајловића из Руме против супруге му Екатарине рођ. Симић сада непознатог боравишта — позива се овим речена Екатарина, да у року од 6 месеци, рачунајући од првог уврштења едикта овог у новине, конзисторији овој или сама лично представи, или место садањег пребивања свога пријави, пошто ће се иначе против ње поведена бракоразводна парница и без ње окончати.

Из седнице архид. конзисторије држане у Карловци 27. јуна (9. јула) 1895.

Архидијецезална конзисторија.

125 С Т Е Ч А Ј. 3—3

У *Текелијином будимпештанском стипендијском заводу* упражњена су за школ. год 1895./96. пет евентуално и више питомачких места, на која се овим стечај отвара.

Сваки питомац ужива слободан стан у заводу, лечење, огрев, послугу и осветљење за 7 зимских месеци и 300 фор., ако слуша науку на универзитету или политехници, а 250 фор., ако је гимназиста VII. или VIII. разреда.

Од питомца Текелијина завода тражи се ова квалификација: а) да је сиромаш и да је савршено здрав; б) да се добро владао и да је врло добар успех у наукама показао; в) да је грађанин земаља круне св. Стевана, да је српске народности и православне вере; г) да је свршио барем VI. гимназијски разред или да је свршен реалца или да слуша правне, медицинске и филозофске, или пак политехничке науке на свучилиштима у Будимпешти. Првенство — при избору — при једној квалификацији имају слушаоци факултетских наука.

Потражитељи на питомачка места дужни су да исекажу ову квалификацију крштеним писмом, сведоџбом о материјалном стању родитеља али потврђеном ереском области; гимназисте и реалци сведоџбом о испиту зрелости; универзитетски слушаоци сведоџбом о испиту зрелости и сведоџбама односно колоквијама од последње две године.

Сваки питомац је прво условно изабран, док га заводски лечник не прегледа, да ли је телом и душом савршено здрав.

Молбенице се имају послати до 12. (24.) авг. 1895. год. Надзорништву Текелијина Завода у Будимпешти (*Zöldfa-uteza 25 sz.*)

У *Будимпешти*, 3 (15.) јула 1895. год.

Надзорништво Текелијина Завода.

С Т Е Ч А Ј.

131 2-3

Расписује се на упражњено учитељско место у срп. Снт. Мартону; плата је годишња 400 фор. месечно у напред, 5 фор. у име наушала, 10 фор. као перовођа, 4 хвата дрва, 3½ ланца ораће земље, на коју учитељ порез плаћа. Од погребна где позват буде 50 н., 6 великих подвоза преко године; слободан стан који се састоји из две собе, кујне, коморе и полак баште.

Дужности су учитеља школ. уредбом од год. 1871. одређене, а доказати има да је исти испит из мађарског језика положио; у цркви појати и децу у црквеном појању обучавати и пофторну школу држати. Рок пријаве до 15. августа о. г. када ће се и избор обавити.

Из седнице школ. одбора држане 17. јула 1895. у *Сент-Мартону*.

Василије Петровић
парох и председник.

Бр. 187 - 1895.

134 1-3

О Г Л А С.

Уписивање ученика за школску годину 1895/6. на овдашњој срп. вел. гимназији почиње 1. септембра по рим кал.

У I. разред примају се ученици на основу сведоцбе од IV. разреда основне школе, или на основу пријамног испита; у остале разреде на основу сведоцбе од нижег разреда.

Сви ученици без разлике плаћају по 2 фор. уписне таксе, по 1 фор. на библијотеку, по 3 ф. за „Sanitas“ и по 70 новч. на друге потребе. То се плаћа при уписивању и од тог се нико не опрашта. Школарине плаћа сваки ученик по 15 фор. на годину. Од плаћања школарине могу бити опростени они ученици, који докажу сведоцбом школском, да се добро владају и да у наукама добро успевају.

31. августа држаће се поновни испити. По закључку професорске конференције од 18. новембра 1884 бр. 46. и одобрењу тога закључка од стране вел. Патроната ове гимназије од 10. (22) децембра 1884. бр. 139/140. губе право на понављање испита они ученици, који на горе означени термини не дођу, да понове испит.

Из прихода од светосавских беседа уживаће и пдуће школске године њих 14 ученика ове гимназије по 10 фор. месечно припомоћи.

У Новом Саду, 20. јулија (1. августа) 1895.

Управа срп. вел. гимназије.

С. О. 3593 ех 1895.

116 3-3

С Т Е Ч А Ј.

Ради попуњења *стипендијскога места за струку трговачку* у заклади Петровић-Хариша овим се расписује стечај.

Стипендију из ове закладе, која износи год. 300 фор. а. вр. могу получити само младићи српске народности и потпуно православне вере из земаља угарске круне, а изабрани питомац

моћи ће своју стипендију уживати само у наставном којем заводу у земљама исте круне, а само изнимно и по допуштењу високог кр. уг. министарства богочасти и јавне наставе и у којем заводу у другој половини австроугарске монархије или у иностранству.

При једнаком својству молитеља имају првенство они, који су без имања пред онима, који таковога поседују, а у истим околностима имају првенство пре свих молитеља сродници основатеља пок. Марије Хариша рођ. Петровићеве и мужа јој пок. Григорија Хариша из Земуна.

Молитељи имају своје молбенице крштеним писмом, лечничком сведоцбом о каламљењу богиња и стању својег здравља школском сведоцбом о досад свршеним наукама и најпосле сведоцбом о својем имовном стању од политичне власти инстурисане *саборском одбору у Карловцима најдаље до 8. (20.) августа 1895. год.* поднети.

У Карловцима 3. (15.) јула 1895.

Председништво.

срп. прав. нар. цркв. саборског одбора.

Бр. 28/1895.

С Т Е Ч А Ј.

139 1-3

На упражњено учитељско место у Кишфалуби на српско-народној школи — стечај се расписује.

Берива су следећа: учитељска плата — 304 ф. а. вр. коју своту добија из месне цркв. благајне у месечним оброцима напред; у име пофторне школе 36 фор из м. пош. благајне у напред, за перовођство и рачуновођство — ако га води — 20 форината. Изабрани учитељ уживаће 3 ланца добре ораће земље, удобан стан, са две собе, кујном, комором, шуном, шталом, и поред стана, башту од 1. ланца, и најпосле 4 хвата тврдих дрва.

Од венчанице 40 новч. од укупа вел. 40 новч., а малог 20 новчића, од нарастоса 4¹) новч.

Изабраном учитељу спадаће у дужност све дужности црквеног певца тачно обављати.

Молитељи нека се обрате са добро инстурисаном молбом на доле потписатог председника, прикључивши докуменат, којим ће доказати, да су лични и државном језику.

Рок стечаја 2¹) августа о. г. по ст. кал.

У Кишфалуби (Banya m. Kisfalud.) 20-ог јула 1895.

Роман Косић,

преде. школског одбора.

С Т Е Ч А Ј.

141 1-3

На упражњено место срп. вер. забавиље у Кумани озим се стечај расписује. Плата је забавиље: 360 фор. са петогодишњим доплатцима, у име стана и огрева 99 фор. све донде док општина не буде у стању стап у нарави дати. Рок стечају траје до 16. (28.) августа 1895. г.

У Кумани, (Банат) 16. (28.) јула 1895.

Школски Одбор.

СТЕЧАЈ.

136 2—3

С. О. 2593 ex 1895.

115 3—3

Услед оставке г. Светозара С. Ајваза, остало је упражњено место учитеља, на овдашњој срп. нар. вероисповедној школи, на које се овим стечај отвара.

Са истим местом скопчана је плата од 400 ф. у готовом новцу, 15 фор. за огрев, 5 фор. за писаћи прибор, 20 фор. за перовођство, — а осим тога 4 ланца ораће земље, на коју порез и еквивалент учитељ плаћа, $\frac{1}{2}$ ланца банште ван села и у школској згради слободан стан с банштом.

Учитељу у дужност спада све школском уредбом прописане предмете предавати, пофторну школу држати, у цркви за десном певницом појати и децу појању обучавати.

На ово место могу компетовати само оспособљени учитељи, који су испит из мађарског језика положили.

Рок стечају истеће 15. (27.) августа, кога ће се дана и избор обавити. Изабрани учитељ наступиће своје звање 1-ог септембра, од кога дана ће и плату примати.

Они компетенти, који се лично пријаве те у цркви поје, имаће првенство. Из ванредне седнице срп. прав. школ. Одбора, држане у Рудни 16 (28.) јула 1865.

Школски Одбор.

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај ради попуњавања два евентуално и више стипендијских места у у заклади пок. Ђорђа плем. Срвијскога и то III. разреда појединце са год. стипендијом од 105 фор. а. вр.

Стипендију из ове закладе може получити онај ученик српске народности и православне вероисповести, који се добро учи, примерно влада, који је сиромашног стања, а навршио је 12-ту годину својег живота.

Питомци III. разреда ове стипенд. закладе могу се временом примати у више стипендијске разреде од 157 фор. 50. нов. и односно од 210 фор. а. вр. ако све једнако буду имали потребну квалификацију и имају у том погледу првенство пред другима, који те стипендије несу уживали.

Молитељи треба да поднесу своје молбенице саборском одбору у Карловцима од 8. (20.) авг. 1895.; а ваља да привију уз молбенице крштено писмо, школску сведоцбу, сведоцбу о сиромаштву и најпосле лечничку сведоцбу.

У Карловцима 3. (15.) јулија 1895. г.

Председништво,
срп. прав. нар. цркв. саборског одбора.

ЛИВНИЦА ЗВОНА И МЕТАЛА АНТОНА НОВОТНИЈА У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликвана

патентирана са отвореним одушкама провиђена звона, која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако, да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у тороњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

28 9 26

Илустровани ценоеници и прорачуни трошак бесплатно и франко.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви стају 10 новч.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жит сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарје у Ср. Карловцима.